

*І. О. Лазнева,
к. і. н., доцент кафедри економіка та митна справа,
Національний університет "Запорізька політехніка"*
*І. Я. Максименко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку та фінансів,
Національний університет "Запорізька політехніка"*

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.7.240

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЙНА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В ПРОЦЕСІ ЇХ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА МІНІМІЗАЦІЇ

*I. Lazneva,
PhD in Historical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of of Economy and Customs, National University "Zaporizhzhye Polytechnic"*
*I. Maksymenko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, National University "Zaporizhzhye Polytechnic"*

ECONOMIC RISKS OF INTERNATIONAL ACTIVITIES AND THE INFORMATION
ROLE OF ACCOUNTING IN MANAGEMENT OF ENTERPRISE ACTIVITIES
IN THE PROCESS OF THEIR IDENTIFICATION AND MINIMIZATION

У статті досліджено економічні ризики, що виникають у процесі міжнародної діяльності підприємств, а також особливості їх регулювання в управлінській діяльності в умовах нестабільності глобального економічного середовища. Зростання рівня відкритості економік, посилення конкуренції на міжнародних ринках, валютні коливання, зміни регуляторного середовища та геополітичні фактори формують нові виклики для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. У зв'язку з цим ефективне управління ризиками стає важливим елементом стратегічного управління підприємством та передумовою забезпечення його фінансової стабільності і конкурентоспроможності.

Метою дослідження є визначення теоретичних і методичних засад управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства, а також обґрунтування ролі інформаційного забезпечення у процесі їх ідентифікації, оцінювання та мінімізації. Особлива увага приділяється формуванню системного підходу до управління ризиками, який передбачає інтеграцію фінансово-аналітичної інформації у процес прийняття управлінських рішень.

У роботі розглянуто ключові види економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства, зокрема валютні, фінансові, операційні, інституційні, інвестиційні та політичні ризики. Проаналізовано їх вплив на результати діяльності підприємства та визначено основні підходи до їх оцінювання і мінімізації. Наголошено, що ефективне управління ризиками передбачає не лише їх своєчасну ідентифікацію, а й формування механізмів стратегічного реагування, що включають диверсифікацію діяльності, оптимізацію фінансових потоків, застосування інструментів фінансового аналізу та стратегічного планування.

Значну увагу приділено інформаційному забезпеченню процесу управління ризиками. Обґрунтовано, що якісна інформаційна база є ключовою передумовою формування ефективної системи управління ризиками, оскільки забезпечує можливість комплексного аналізу фінансових результатів, оцінювання потенційних загроз та прогнозування їх впливу на діяльність підприємства. У цьому контексті бухгалтерський облік розглядається як важливий інформаційний елемент управлінської системи, що формує достовірні дані для аналізу ризиків та підтримки процесу стратегічного управління.

У статті запропоновано концептуальний підхід до інтеграції інформаційних ресурсів підприємства в систему управління економічними ризиками міжнародної діяльності, який передбачає використання аналітичних інструментів, фінансового аналізу, бюджетування та системи моніторингу ключових показників ефективності. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності управлінських рішень, зменшенню рівня невизначеності та формуванню адаптивної системи реагування на зміни міжнародного економічного середовища.

У висновках підкреслено, що управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства повинно базуватися на комплексному підході, який поєднує стратегічне планування, аналітичні методи оцінювання ризиків та ефективне інформаційне забезпечення. Реалізація таких підходів дозволяє підвищити рівень економічної безпеки підприємства, забезпечити стабільність його функціонування та зміцнити конкурентні позиції на міжнародних ринках.

The article examines economic risks arising in the process of international activities of enterprises, as well as the features of their management in the conditions of instability of the global economic environment. The growth of the level of openness of economies, increased competition in international markets, currency fluctuations, changes in the regulatory environment and geopolitical factors create new challenges for enterprises engaged in foreign economic activities. In this regard, effective risk management is becoming an important element of strategic management of the enterprise and a prerequisite for ensuring its financial stability and competitiveness.

The purpose of the study is to determine the theoretical and methodological principles of managing economic risks of international activities of the enterprise, as well as to substantiate the role of information support in the process of their identification, assessment and minimization. Special attention is paid to the formation of a systematic approach to risk management, which involves the integration of financial and analytical information into the process of making managerial decisions.

The paper examines the key types of economic risks of international activities of the enterprise, in particular currency, financial, operational, institutional, investment and political risks. Their impact on the results of the enterprise's activities is analyzed and the main approaches to their assessment and minimization are determined. It is emphasized that effective risk management involves not only their timely identification, but also the formation of strategic response mechanisms, which include diversification of activities, optimization of financial flows, application of financial analysis and strategic planning tools.

Considerable attention is paid to the information support of the risk management process. It is substantiated that a high-quality information base is a key prerequisite for the formation of an effective risk management system, as it provides the possibility of a comprehensive analysis of financial results, assessment of potential threats and forecasting their impact on the enterprise's activities. In this context, accounting is considered as an important information element of the management system, which generates reliable data for risk analysis and support of the strategic management process.

The article proposes a conceptual approach to the integration of enterprise information resources into the system of management of economic risks of international activities, which involves the use of analytical tools, financial analysis, budgeting and a system for monitoring key performance indicators. This approach contributes to increasing the efficiency of management decisions, reducing the level of uncertainty and forming an adaptive system of response to changes in the international economic environment.

The conclusions emphasize that the management of economic risks of the international activities of the enterprise should be based on a comprehensive approach that combines strategic planning, analytical methods of risk assessment and effective information support. The implementation of such approaches allows to increase the level of economic security of the enterprise, ensure the stability of its functioning and strengthen competitive positions in international markets.

Ключові слова: бухгалтерський облік в управлінні підприємством, економічні ризики в міжнародній діяльності, облік зовнішньоекономічної діяльності, економіка підприємства, міжнародний бізнес, прийняття управлінських рішень.

Key words accounting in business management, economic risks in international activities, accounting for foreign economic activity business economics, international business, managerial decision-making.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах розвитку світової економіки підприємства, що здійснюють міжнародну економічну діяльність, функціонують у середовищі підвищеної невизначеності, глобальної конкуренції та динамічних змін зовнішнього економічного середовища. Активізація міжнародної торгівлі, інтеграція національних економік у світові ринки, коливання валютних курсів, зміни регуляторної політики різних держав, а також геополітичні та макроекономічні фактори зумовлюють виникнення широкого спектра економічних ризиків, які можуть суттєво впливати на результати діяльності підприємств. У таких умовах особливого значення набуває ефективна система управління ризиками міжнародної діяльності, що забезпечує своєчасне виявлення, оцінювання та мінімізацію можливих негативних наслідків для економічної діяльності підприємства.

Важливу роль у забезпеченні ефективного управління ризиками відіграє бухгалтерський облік, який виступає ключовим джерелом формування інформації про фінансовий стан, результати діяльності та економічні процеси, що відбуваються на підприємстві. Облікова інформація дозволяє не лише відображати фактичні результати господарської діяльності, а й формувати аналітичну основу для виявлення потенційних ризиків, оцінювання їх впливу на фінансові результати та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Використання облікових даних у процесі управління міжнародною діяльністю сприяє підвищенню прозорості економічних процесів, забезпечує системність аналізу ризиків та створює інформаційну базу для розроблення ефективних механізмів їх мінімізації.

Особливої актуальності проблема управління економічними ризиками міжнародної діяльності набуває в умовах посилення глобалізаційних процесів та розвитку цифрових технологій. Сучасні підприємства стика-

ються з новими видами ризиків, пов'язаними з коливанням валютних курсів, змінами митно-тарифної політики, логістичними обмеженнями, фінансовими ризиками міжнародних розрахунків, а також інформаційними та технологічними ризиками. Це зумовлює необхідність удосконалення підходів до ідентифікації, класифікації та управління економічними ризиками міжнародної діяльності на основі використання комплексної інформації, сформованої у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Водночас ефективне управління ризиками потребує розроблення науково обґрунтованих методичних підходів до їх систематизації, аналізу та оцінювання. Формування класифікації економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства дозволяє структуровано визначити джерела їх виникнення, характер впливу на фінансово-господарські результати та можливі напрями управління ними. Інтеграція облікової інформації з процесами ризик-менеджменту сприяє підвищенню аналітичних можливостей управлінської системи підприємства, забезпечує обґрунтованість стратегічних рішень та дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішнього економічного середовища.

Таким чином, зростання ролі міжнародної економічної діяльності у розвитку підприємств, підвищення рівня економічної невизначеності та необхідність ефективного управління ризиками зумовлюють актуальність дослідження економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства. Вивчення їх сутності, класифікації та механізмів управління на основі використання облікової інформації має важливе наукове і практичне значення для підвищення ефективності управління підприємствами та забезпечення їх стійкого розвитку в умовах глобалізації світової економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика використання бухгалтерського обліку як інструменту управління економічними ризиками

міжнародної діяльності підприємства є предметом активного наукового дослідження. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних основ цієї сфери зробили такі науковці, як Сисюк С. В. [3], Годнюк І. В. [4], Атамас П. Й., Атамас О. П., Крамаренко Г. О. [5], Дерун І. А. [6] та інші.

У сучасних дослідженнях підкреслюється, що інтеграція бухгалтерського обліку та інструментів управління ризиками дозволяє підприємствам своєчасно ідентифікувати економічні загрози, оцінювати їх потенційний вплив на фінансовий стан, формувати прогнозні сценарії розвитку діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Так, Годнюк І. В. [4] розглядає поняття бухгалтерського ризику та класифікує його за видами впливу на фінансову звітність підприємства, підкреслюючи необхідність аналітичної деталізації облікових даних для забезпечення ефективного управління ризиками. Сисюк С. В. [3] досліджує оцінку ризиків ЗЕД, методи їх страхування та облікового відображення, наголошуючи на важливості системного підходу до документування ризиків і використання облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Робота Атамас П. Й., Атамас О. П., Крамаренко Г. О. [5] присвячена аналізу ролі бухгалтерського обліку у системі управління ризиками підприємства, зокрема виявленню потенційних загроз, прогнозуванню їхнього впливу та мінімізації фінансових втрат через використання аналітичних облікових процедур. Дерун І. А. [6] досліджує методи ідентифікації ризиків у системі бухгалтерського обліку підприємства, підкреслюючи, що своєчасне виявлення ризикових подій і їх правильне облікове відображення забезпечує основу для прийняття ефективних управлінських рішень та підвищення прозорості фінансової інформації.

Серед ключових напрямів сучасних досліджень виділяють удосконалення методів збору, класифікації та аналітичної обробки облікової інформації, впровадження цифрових технологій, автоматизації обліку та використання інноваційних підходів для управлінського аналізу. Значна увага приділяється також формуванню ефективних механізмів комунікації між фінансовими службами та стратегічним менеджментом підприємства для забезпечення своєчасного реагування на ризикові події.

Незважаючи на значний науковий доробок, окремі аспекти застосування бухгалтерського обліку для мінімізації економічних ризиків у міжнародній діяльності потребують подальшого вивчення, зокрема щодо інтеграції стратегічного управлінського обліку, оптимізації процесів прийняття рішень, управління ризиками валютних операцій та міжнародних контрактів, а також розвитку цифрових аналітичних платформ для управління ризиками.

Таким чином, сучасні наукові дослідження підтверджують, що бухгалтерський облік у контексті міжнародної діяльності та управління ризиками є ключовим інструментом забезпечення прозорості, достовірності та ефективності управлінських рішень. Його застосування дозволяє зміцнити інформаційну основу стратегічного планування, забезпечити інтеграцію аналітичних даних у процес управління ризиками та сприяє сталому розвитку підприємства в умовах глобалізованого економічного середовища.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробленні науково-практичних підходів до управління економічними ризиками підприємства в процесі здійснення міжнародної діяльності. Реалізація поставленої мети передбачає дослідження економічної природи ризиків, що виникають у процесі міжнародної діяльності підприємств, визначення підходів до їх ідентифікації, оцінювання та мінімізації, а також обґрунтування ролі інформаційно-аналітичного забезпечення у формуванні ефективної системи управління ризиками. Особлива увага приділяється визначенню можливостей використання обліково-аналітичної інформації для підтримки управлінських рішень у сфері ризик-менеджменту та інтеграції фінансової, управлінської й стратегічної інформації у процес управління економічними ризиками.

Досягнення поставленої мети передбачає визначення ключових напрямів удосконалення системи управління економічними ризиками підприємства, зокрема через підвищення рівня аналітичності інформаційних ресурсів, удосконалення механізмів прогнозування та оцінювання ризиків міжнародної діяльності, а також застосування сучасних інформаційних технологій для обробки фінансово-економічних даних. Важливим напрямом є формування ефективної системи інформаційного забезпечення управлінських рішень в обліку, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози, оцінювати їх вплив на результати діяльності підприємства та розробляти стратегічні заходи щодо їх мінімізації.

Реалізація зазначених підходів сприятиме підвищенню ефективності системи облікового управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства, зниженню рівня невизначеності у процесі прийняття управлінських рішень та формуванню надійної інформаційно-аналітичної бази для оцінювання можливих загроз і прогнозування розвитку підприємства в умовах динамічних змін глобального економічного середовища. Це, у свою чергу, забезпечить підвищення рівня економічної безпеки підприємства, стабільність його функціонування та зміцнення конкурентних позицій на міжнародних ринках.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасних умовах глобалізації економічних процесів та інтенсифікації міжнародної діяльності підприємств суттєво зростає значення ефективного управління економічними ризиками. Розширення зовнішньоекономічних зв'язків, інтеграція національних економік у світову економічну систему, динамічність міжнародних ринків, валютні коливання, зміни регуляторного середовища та посилення конкуренції формують нові виклики для підприємств, що здійснюють міжнародну діяльність. У таких умовах важливою складовою системи управління підприємством стає своєчасна ідентифікація економічних ризиків та формування ефективних механізмів їх мінімізації. Одним із ключових інформаційних інструментів, що забезпечує реалізацію цих завдань, виступає бухгалтерський облік.

Традиційно бухгалтерський облік розглядався як система реєстрації, узагальнення та відображення

господарських операцій підприємства. Проте в умовах розвитку міжнародної економічної діяльності його функціональне призначення значно розширюється. Сучасна система бухгалтерського обліку трансформується у важливий інформаційно-аналітичний інструмент управління, що забезпечує формування достовірної, структурованої та аналітично релевантної інформації для оцінювання економічних ризиків, пов'язаних із зовнішньоекономічними операціями.

Міжнародна діяльність підприємства супроводжується широким спектром ризиків, серед яких особливе місце посідають валютні, фінансові, комерційні, інвестиційні, кредитні, інституційні та політико-економічні ризики. Їх виникнення зумовлюється нестабільністю міжнародних фінансових ринків, коливаннями валютних курсів, змінами торговельних умов, різницею у податкових системах, правових нормах та економічній політиці різних країн. У зв'язку з цим ефективне управління міжнародною діяльністю підприємства потребує створення системи інформаційного забезпечення, здатної оперативно відображати вплив зазначених факторів на результати господарської діяльності.

У цьому контексті бухгалтерський облік виступає важливим елементом інформаційної інфраструктури управління підприємством. Саме облікова система забезпечує накопичення та систематизацію інформації про фінансові результати міжнародних операцій, структуру витрат, валютні різниці, інвестиційні вкладення, стан дебіторської та кредиторської заборгованості, що дає змогу здійснювати комплексний аналіз економічних ризиків. Отже, облікова інформація стає основою для оцінювання фінансової стійкості підприємства, визначення потенційних загроз та формування управлінських рішень щодо мінімізації негативного впливу ризикових факторів.

Важливою особливістю сучасного бухгалтерського обліку є його інтеграція з системою управлінського аналізу та стратегічного управління підприємством. По-

єднання фінансового та управлінського обліку дозволяє формувати єдину інформаційну базу для оцінювання економічної ефективності міжнародної діяльності, визначення рівня ризикованості окремих операцій та прогнозування можливих фінансових наслідків управлінських рішень. Такий підхід забезпечує більш глибоке розуміння економічних процесів, що відбуваються у міжнародному бізнес-середовищі, та підвищує якість управлінських рішень.

Особливу роль у процесі управління економічними ризиками відіграє аналітичний потенціал облікової інформації. Використання даних бухгалтерського обліку дозволяє здійснювати моніторинг фінансових показників міжнародної діяльності підприємства, аналізувати структуру доходів і витрат за зовнішньоекономічними операціями, оцінювати ефективність інвестиційних проектів та визначати рівень фінансової стабільності підприємства у міжнародному економічному середовищі. На основі таких аналітичних процедур формується інформаційна база для виявлення ризиків, оцінювання їх імовірності та визначення потенційних економічних наслідків.

У процесі управління економічними ризиками міжнародної діяльності облік виконує низку взаємопов'язаних функцій. Інформаційна функція забезпечує формування достовірних даних щодо фінансових результатів зовнішньоекономічних операцій, руху грошових потоків та структури активів і зобов'язань підприємства. Аналітична функція спрямована на дослідження впливу ризикових факторів на економічні результати діяльності підприємства, що дозволяє визначати тенденції розвитку та оцінювати ефективність міжнародних операцій. Контрольна функція передбачає забезпечення фінансової дисципліни та контроль за ефективністю використання ресурсів у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Прогностична функція створює інформаційну основу для прогнозування можливих економічних ризиків та розроблення стратегій їх мінімізації.

Важливим напрямом підвищення ефективності управління економічними ризиками є використання облікової інформації для формування системи раннього попередження ризиків. На основі систематичного аналізу фінансових показників, валютних операцій, змін у структурі витрат та доходів підприємство може своєчасно виявляти потенційні загрози та розробляти заходи щодо їх нейтралізації. Такий підхід дозволяє не лише реагувати на вже існуючі ризики, але й прогнозувати можливі негативні зміни у зовнішньому економічному середовищі.

У цьому контексті доцільним є формування комплексної моделі інформаційного забезпечення управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства (рис. 1).

Запропонована модель відображає взаємозв'язок між обліко-

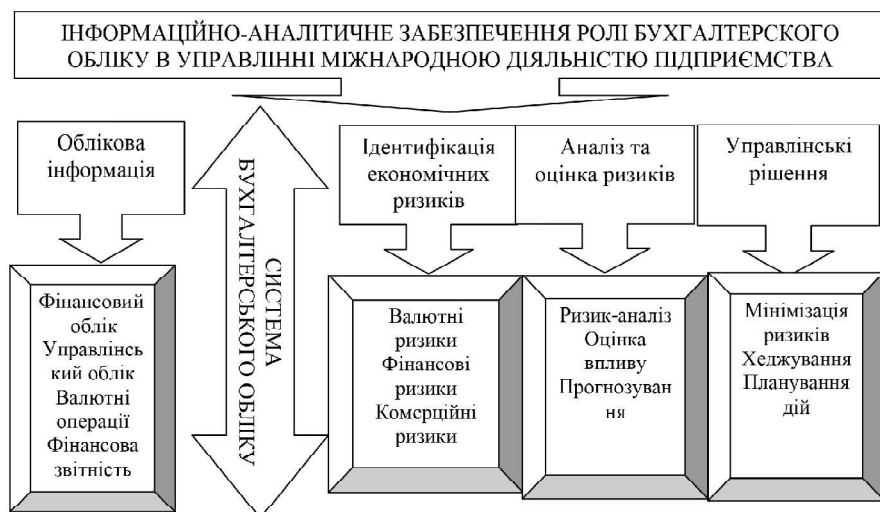

Рис. 1. Модель інформаційної ролі бухгалтерського обліку в управлінні економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства

Джерело: складено автором.

вою системою підприємства, процесами ідентифікації економічних ризиків, аналітичними інструментами оцінювання їх впливу та управлінськими механізмами мінімізації ризикових факторів. Вона передбачає інтеграцію облікових процедур, фінансово-аналітичних методів та сучасних інформаційних технологій, що забезпечують формування якісної інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері міжнародної діяльності підприємства.

Реалізація такої моделі сприятиме підвищенню прозорості економічних процесів, що відбуваються у міжнародній діяльності підприємства, забезпеченню своєчасного виявлення ризиків та формуванню ефективних механізмів їх мінімізації. У результаті бухгалтерський облік трансформується з інструменту фіксації господарських операцій у стратегічний інформаційний ресурс управління підприємством, який забезпечує підтримку процесів ідентифікації, оцінювання та управління економічними ризиками міжнародної діяльності.

Систематизація економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства має важливе значення для формування ефективної системи управління ризиками та підвищення якості управлінських рішень. У таблиці 1

представлено класифікацію економічних ризиків, що виникають у процесі здійснення міжнародної діяльності підприємства. Запропонований підхід передбачає групування ризиків за різними класифікаційними ознаками, зокрема за джерелом виникнення, економічним змістом, рівнем прояву та можливістю управління.

Такий підхід дозволяє комплексно оцінити фактори ризику, що впливають на результати міжнародної діяльності підприємства, а також визначити напрями їх мінімізації. Важливу роль у цьому процесі відіграє система бухгалтерського обліку, яка забезпечує формування достовірної інформації про фінансові результати зовнішньоекономічних операцій, валютні коливання, структуру доходів і витрат та інші показники економічної діяльності.

Використання облікової інформації для ідентифікації та аналізу економічних ризиків створює передумови для формування ефективної системи ризик-менеджменту підприємства, що сприяє підвищенню стабільності його міжнародної діяльності та забезпечує прийняття обґрунтованих стратегічних управлінських рішень.

З метою поглиблення дослідження інформаційної ролі бухгалтерського обліку у процесі управління еко-

Табл. 1. Класифікація економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства

Класифікаційна ознака	Вид економічного ризику	Характеристика ризику	Можливі наслідки для підприємства
За джерелом виникнення	Зовнішні ризики	Формуються під впливом факторів міжнародного економічного середовища (політична нестабільність, зміни валютних курсів, торговельні обмеження)	Зниження прибутковості міжнародних операцій, втрати ринків збуту
	Внутрішні ризики	Пов'язані з особливостями організації діяльності підприємства, рівнем управління, фінансовою політикою	Неефективне використання ресурсів, зростання витрат
За економічним змістом	Валютні ризики	Пов'язані зі змінами валютних курсів у процесі здійснення зовнішньоекономічних розрахунків	Фінансові втрати від курсових різниць
	Фінансові ризики	Виникають у процесі формування та використання фінансових ресурсів у міжнародних операціях	Погіршення фінансової стійкості підприємства
	Комерційні ризики	Пов'язані з невиконанням умов контрактів іноземними партнерами, коливанням попиту або цін	Втрата доходів, зниження обсягів експорту
	Інвестиційні ризики	Виникають під час реалізації міжнародних інвестиційних проєктів	Недоотримання очікуваного доходу, збитки від інвестицій
За рівнем прояву	Макроекономічні ризики	Зумовлені змінами у світовій економіці, міжнародній фінансовій системі, геополітичній ситуації	Скорочення обсягів міжнародної торгівлі
	Мікроекономічні ризики	Пов'язані безпосередньо з діяльністю конкретного підприємства	Погіршення конкурентних позицій підприємства
За можливістю управління	Керовані ризики	Можуть бути знижені через ефективну систему управління ризиками та використання облікової інформації	Підвищення ефективності управлінських рішень
	Некеровані ризики	Практично не піддаються впливу підприємства	Потребують адаптації стратегії діяльності

Рис. 2. Модель інтеграції облікової інформації у систему ризик-менеджменту підприємства

Джерело: складено автором.

номічними ризиками міжнародної діяльності підприємства у роботі запропоновано модель інтеграції облікової інформації у систему ризик-менеджменту підприємства (рис. 2).

Запропонована модель відображає взаємозв'язок між впливом зовнішнього економічного середовища, виникненням ризиків міжнародної діяльності та використанням облікової інформації у процесі прийняття управлінських рішень. У структурі моделі вихідним елементом виступають фактори зовнішнього середовища, серед яких глобальна економічна нестабільність, валютні коливання, зміни міжнародного регулювання та зростання конкурентного тиску на світових ринках.

Під впливом зазначених факторів формуються економічні ризики міжнародної діяльності підприємства, зокрема валютні, фінансові, комерційні, інвестиційні та логістичні ризики. Їх ідентифікація та оцінювання здійснюється на основі інформації, сформованої у системі бухгалтерського обліку.

Центральним елементом моделі виступає система бухгалтерського обліку, яка забезпечує формування структурованої інформації про результати діяльності підприємства, фінансові потоки, витрати та доходи, пов'язані із здійсненням міжнародних операцій. Облікова інформація формується у межах фінансового та управлінського обліку, а також відображається у фінансовій звітності підприємства.

На основі сформованих облікових даних здійснюється аналітична обробка інформації, що передбачає використання методів фінансового аналізу, прогнозування, бюджетування та оцінювання ризиків. Результати такого аналізу формують інформаційну основу для розробки управлінських рішень.

В межах моделі управлінські рішення можуть включати диверсифікацію зовнішніх ринків, використання інструментів страхування та хеджування валютних ризиків, оптимізацію структури витрат, а також коригування стратегічних напрямів міжнародної діяльності підприємства.

Важливою характеристикою запропонованої моделі є наявність зворотного інформаційного зв'язку, який забезпечує постійне оновлення облікової інформації та її подальше використання у процесі управління ризиками. Такий підхід дозволяє сформувати безперервний цикл управління ризиками та підвищити адаптивність підприємства до змін глобального економічного середовища.

Таким чином, запропонована модель демонструє, що бухгалтерський облік виступає важливим елементом інформаційної інфраструктури підприємства, який забезпечує інформаційну підтримку процесів ідентифікації, оцінювання та мінімізації економічних ризиків міжнародної діяльності.

Отже, результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що в умовах розвитку міжнародної економічної діяльності підприємств бухгалтерський облік набуває важливого значення як інформаційна основа управління економічними ризиками. Систематизована облікова інформація забезпечує можливість своєчасної ідентифікації ризиків, їх аналітичної оцінки та формування ефективних управлінських рішень щодо їх мінімізації.

Запропоновані у дослідженні класифікація економічних ризиків міжнародної діяльності, а також моделі інформаційної ролі бухгалтерського обліку та процесу управління ризиками дозволяють комплексно відобразити взаємозв'язок між обліковою системою, аналітичними інструментами та механізмами прийняття управлінських рішень. Використання облікових даних у поєднанні з методами фінансового аналізу, прогнозування та стратегічного планування сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень і зміцненню економічної стійкості підприємства на міжнародних ринках.

Таким чином, інтеграція бухгалтерського обліку в систему управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства формує ефективну інформаційно-аналітичну основу для прийняття стратегічних управлінських рішень, підвищення конкурентоспромож-

ності підприємства та забезпечення стабільності його розвитку в умовах глобалізованого економічного середовища.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження засвідчує, що в умовах активізації міжнародної економічної діяльності підприємств економічні ризики стають невід'ємною складовою їх функціонування, що потребує формування ефективної системи інформаційного забезпечення управління ризиками. У цьому контексті бухгалтерський облік набуває важливої ролі як джерело систематизованої фінансово-економічної інформації, яка забезпечує можливість своєчасної ідентифікації, оцінювання та контролю економічних ризиків міжнародної діяльності підприємства. Використання облікових даних дозволяє формувати об'єктивну інформаційну базу для аналізу фінансового стану підприємства, оцінювання результатів його міжнародної діяльності та визначення факторів, що впливають на рівень ризиковості господарських операцій.

У ході дослідження встановлено, що ефективність управління економічними ризиками значною мірою залежить від рівня інтеграції бухгалтерського обліку з аналітичними інструментами фінансового аналізу, стратегічного планування та системи управління підприємством. Систематизація економічних ризиків міжнародної діяльності дозволила виокремити основні їх види, серед яких валютні, фінансові, інвестиційні, кредитні, ринкові та операційні ризики, що виникають у процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій. Визначено, що облікова інформація виступає ключовим інформаційним ресурсом для оцінювання впливу зазначених ризиків на результати діяльності підприємства та формування управлінських рішень щодо їх мінімізації.

В межах дослідження запропоновано модель інформаційної ролі бухгалтерського обліку в управлінні економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства, яка відображає взаємозв'язок між процесами формування облікової інформації, її аналітичною обробкою та використанням у системі прийняття управлінських рішень. Крім того, розроблено концептуальну модель ідентифікації та мінімізації економічних ризиків на основі облікової інформації, що передбачає послідовність етапів від формування облікових даних і їх аналітичного опрацювання до розроблення управлінських заходів щодо зниження рівня ризиків. Реалізація зазначених моделей сприяє підвищенню ефективності інформаційної підтримки управлінських процесів, своєчасному виявленню ризикових факторів та підвищенню обґрунтованості стратегічних управлінських рішень.

Таким чином, інтеграція бухгалтерського обліку у систему управління економічними ризиками міжнародної діяльності підприємства формує комплексну інформаційно-аналітичну основу для прийняття ефективних управлінських рішень. Запропоновані у дослідженні підходи сприятимуть підвищенню прозорості фінансової інформації, зміцненню системи управління ризиками, підвищенню конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках та забезпеченню їх стійкого розвитку в умовах глобалізації та зростання економічної невизначеності.

Література:

1. Максименко І. Я., Гребенюк І. О. Сучасні підходи до організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю в управлінні підприємством: можливості та виклики. *Агросвіт*. 2025. № 24. С. 214—220. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/8354/8487> (дата звернення 23.03.2026).
2. Лазнева І. О., Максименко І. Я. Фінансово-економічні аспекти інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. *Міжнародний науковий журнал Грааль науки*. 2025. № 62. С. 353—359. URL: <https://archive-journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/20.02.2026/50> (дата звернення 23.03.2026).
3. Сисюк, С. В. Оцінка та страхування ризиків у зовнішньоекономічній діяльності: обліковий аспект. 2015. "Вісник ЖДТУ": Економіка, управління та адміністрування. № 2 (72), 86—91. [https://doi.org/10.26642/jen-2015-2\(72\)-86-91](https://doi.org/10.26642/jen-2015-2(72)-86-91) (дата звернення 23.03.2026).
4. Годнюк І. В. Сучасні ризики в обліковій системі підприємства. 2023. *Інклюзивна економіка*. № 1. С. 12—16. URL: https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusive_economics/article/view/47/45 (дата звернення 23.03.2026).
5. Атамас П. Й., Атамас О. П., Крамаренко Г. О. Роль бухгалтерського обліку в управлінні ризиками підприємства. *Академічний огляд*. 2016. № 1. С. 60—69.
6. Дерун І. А. Ідентифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Економічний часопис — XXI*. 2016. № 159 (5—6). С. 97—100.

References:

1. Maksymenko, I. and Grebenyuk, I. (2025), "Modern approaches to the organization of accounting and internal control in enterprise management: opportunities and challenges", *Ahrosvit*, vol. 24, pp. 214—220, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/8354/8487> (Accessed 23 March 2026).
2. Lazneva, I. and Maksymenko, I. (2025), "Financial and economic aspects of innovation and investment activities of the enterprise", *International scientific journal Grail of Science*, vol. 62, pp. 353-359, available at: <https://archive-journal-grail.science/index.php/27103056/issue/view/20.02.2026/50> (Accessed 23 March 2026).
3. Sysyuk, S. (2015), "Risk assessment and insurance in foreign economic activity: accounting aspect", *Journal of ZhDTU: Economics, management and administration*, vol. 2 (72), pp. 86—91. [https://doi.org/10.26642/jen-2015-2\(72\)-86-91](https://doi.org/10.26642/jen-2015-2(72)-86-91).
4. Godniuk, I. (2023), "Modern risks in the accounting system of an enterprise", *Inclusive Economics*, vol. 1, pp. 12—16, available at: URL: https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusive_economics/article/view/47/45 (Accessed 23 March 2026).
5. Atamas, P. Atamas, O. and Kramarenko, G. (2016), "The role of accounting in managing business risks", *Academic Review*, vol. 1, pp. 60—69.
6. Derun, I. (2016), "Identification of risks in the accounting system of an enterprise", *Economic Journal — XXI*, vol. 159 (5—6), pp. 97—100.

Отримано редакцією журналу / Received: 25.03.26

Процеженовано / Revised: 05.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 09.04.26